

”Stymninge sjö” ger svaret på frågor

- **Varför ligger det mäktiga gravfältet vid Stymninge där det ligger?**
- **Hur förklarar man de tre fornborgarna, fjärran från ära och redlighet, mellan Söderby och Lindalen?**
- **Varför finns så många fornlämningar från järnåldern längs Djursnäsvägen?**

De tre frågorna har irriterat mig sedan lång tid. Med tanke på hur järnålderns bo- och gravplatser normalt är belägna, är det märkligt att Stymningefältet inte ligger i rimlig närhet av vatten.

Och fornborgarna ska vi inte tala om. Hur kunde de fungera i en tid (folkvandnings- och vendeltid) då alla måste vara ständigt beredda att smita undan från kringströvande rövarstammar? Normalt ligger fornborgarna nära till, så att man inte alldeles lämnade uppsikten över den egna byn eller gården.

Sannolikt fanns det redan under järnåldern en väg från Ösmo mot Kronberg och Djursnäs. Men inte motiverar den de grav- eller boplatser som finns längs hela kulturbygden (med streckad linje i figur 1).

Vid en närmare anblick finner man att alla fornlämningarna ligger nära höjdkurvan 45 meter. Ett sådant mönster är vanligt vid havsvikar. Höjden är på sådana platser ett så säkert kännetecken att den används för att datera bosättningar.

Kanske kunde samma sak gälla för området Stymninge-Söderby?

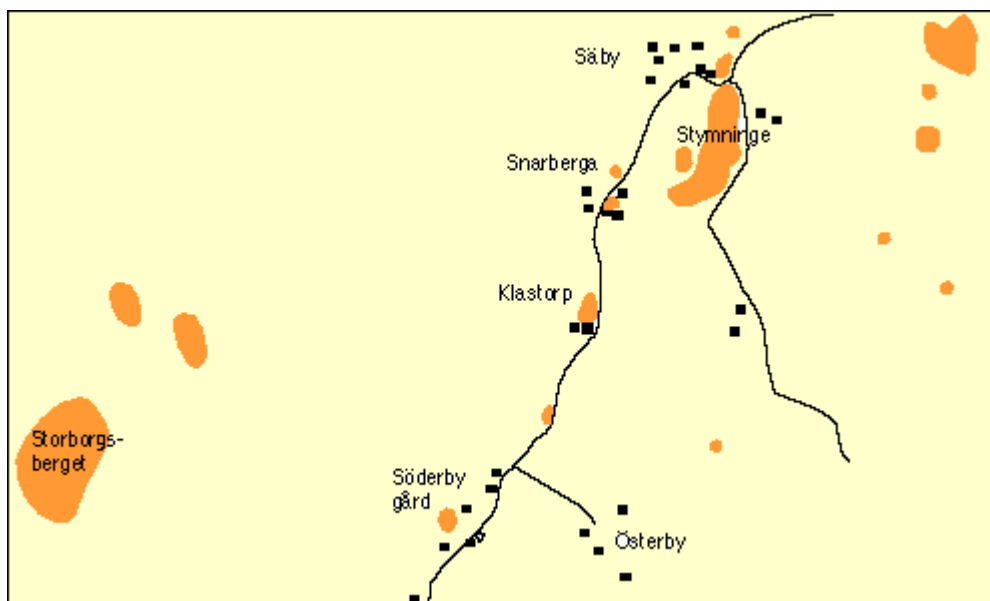
Långsjön och Lillsjön med omgivande sankmarker ligger på 42-43 meters höjd. Hur skulle de se ut om vattenståndet höjdes ett par-tre meter?

Låt säga att vi följer 45-meterskurvan. Visst smiter den pryddigt längs med fornlämningarna? Låter vi detta bli vatten, ligger både fornborgar och övriga lämningar "rätt" (figur 2).

Problemet är därmed bara var denna "Stymninge sjö" slutade i norr och söder.

Norra änden är ganska enkel. Från Säby-gravfältet finns en liten moränås med grustäcker, som slutar 100-talet meter från bergen i öster. Det är inte särskilt djärvt att anta att förlängningen av denna ås odlats bort under århundradena.

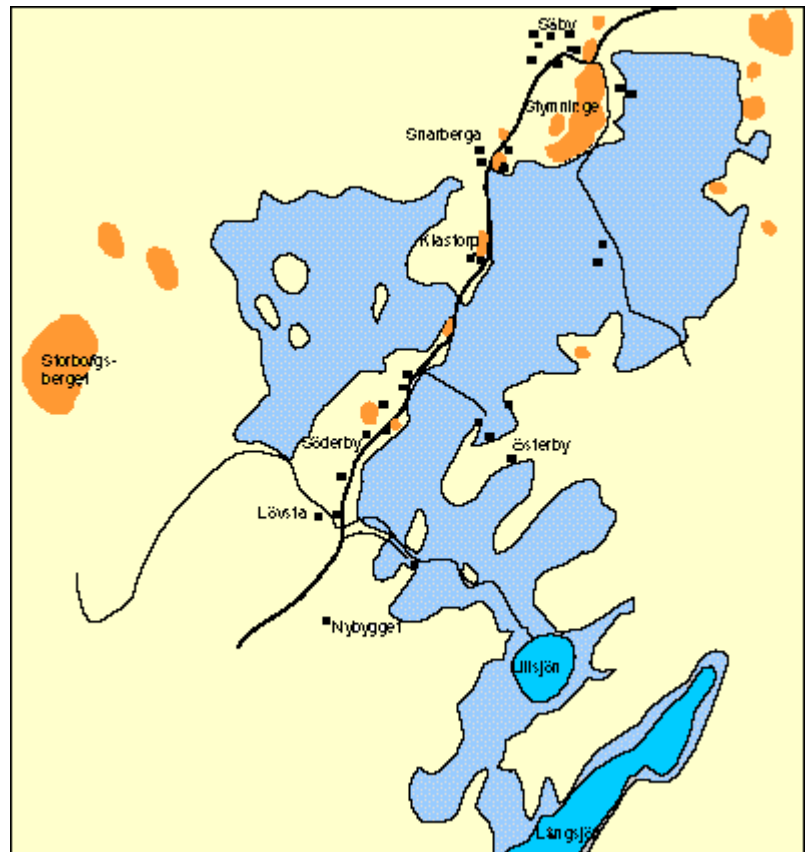
I söder var det svårare att finna en rimlig avgränsning - inte minst för att de våta markerna inte är särskilt framkomliga. Men även där finns en liten höjdrygg som når



Figur 1.
Fornlämningar
i området
Stymninge-
Söderby.

drygt 45 meter fastän kartmätarna inte brytt sig om den. Studerar man bäcken söderut från Långsjön, ser man också att den transporterat betydligt större vattenmängder än de som idag är aktuella.

Med tanke på hur alla fornlämningar "faller på plats", kan man lugnt dra slutsatsen att sjön verkligen fanns vid den aktuella tiden, kanske fram till 700- eller 800-talet.



Figur 2. Stymninge sjö "på plats".